

Sisällys: N:o 438. Väestönsuojelulaki, siv. 1033. — N:o 439. Asetus piirieläinlääkärien ohjesäännöstä, siv. 1038.

N:o 438.

Väestönsuojelulaki.

Annettu Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1958.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyllä tavalla, säädetään:

1 luku.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Väestönsuojelun tarkoituksena on, siten kuin tässä laissa säädetään, väestön ja omaisuuden turvaaminen sodan ja muiden siihen verrattavien olosuhteiden aiheuttamilta tuloilta sekä niiden vahinkojen rajoittaminen ja niiden seurausten lieventäminen.

2 §.

Rauhan aikana on ryhdyttyvä sellaisiin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin, että väestönsuojelu tarpeen vaadessa voidaan viipymättä saattaa toimintaan.

Väestönsuojelun valmistelua ja toimeenpanoa varten valtakunnan alue jaetaan suojelukohteisiin ja valvonta-alueeseen. Suojelukohteeksi valtioneuvosto voi, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, määrätä asutus-, teollisuus-, liikenne- tai muun niihin verrattavan keskuksen. Muu osa valtakunnasta on valvonta-alueita.

3 §.

Siinä tarkoituksessa, kuin 2 §:n 1 momentissa on säädetty, on rauhan aikana rakennettava suojarakenteita, laadittava suunnitelmat suojelukohteista siirrettävän väestön siirrosta ja sijoittamisesta muualle, varauduttava sodan ajan paloturvallisuutta, sammutustointa ja kulontorjuntaa, raivaus- ja

ensiaputoimintaa sekä viestikeskusten ja -yhteyksien tarkoituksenmukaista järjestelyä ja varmentamista edistäviin, väestönsuojelun kannalta tarpeellisiin toimenpiteisiin, hankittava väestönsuojelussa tarvittavaa erityiskalustoa ja -välineistöä, huolehdittava väestönsuojeluhenkilöstön koulutuksesta ja ryhdyttävä muihinkin väestönsuojelun valmiutta edistäviin toimenpiteisiin.

4 §.

Valtio huolehtii väestönsuojelun yleissuunnittelusta ja -järjestelyistä, neuvonta- ja valistustyöstä, väestönsuojelun johto- ja muun erityishenkilöstön koulutuksesta sekä muista väestönsuojelutoimenpiteistä, joilla on yleisempi kuin paikallinen merkitys ja joista muut, sen mukaan kuin jäljempänä on säädetty, eivät ole velvolliset huolehtimaan.

Kunta pitää huolen kunnan alueella sen asukkaita varten yhteisesti tarvittavista väestönsuojelutoimenpiteistä.

Yhteisöt ja yksityiset ovat velvolliset huolehtimaan palveluksessaan oleviin henkilöihin työpaikalla kohdistuvasta sekä omaisuutensa suojelusta.

5 §.

Valtion ja kuntien sekä muiden julkisten yhteisöjen asiana on kohdaltaan ryhtyä sellaisiin erityisiin suojelutoimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen niiden virastojen ja laitosten sekä muun toiminnan turvaamiseksi.

6 §.

Valmentautuminen väestösuojelutehtäviin tapahtuu rauhan aikana vapaaehtoisuuden pohjalla.

Valtioneuvosto voi kuitenkin määrätä, että väestösuojelun johto- ja muun erityis- henkilöstön on osallistuttava väestösuojelukoulutukseen enintään 36 tuntia vuodessa.

7 §.

Kunnassa, jossa on suojelukohde, ja muusakin kunnassa, jos sisäasiainministeriö niin määrää, kunnallisvaltuuston on hyväksyttävä väestösuojelujärjestys, jossa on tarkemmat määräykset väestösuojelun järjestelystä ja suojelutoimenpiteistä kunnassa. Väestösuojelujärjestys on alistettava sisäasiainministeriön vahvistettavaksi.

8 §.

Sisäasiainministeriö voi antaa vapaaehtoisten järjestöjen suoritettaviksi määrättyjä väestösuojelutehtäviä.

2 luku.

Rakenteelliset suojelutoimenpiteet.

9 §.

Rakennuksen omistajan toimesta on suojelukohteessa sijaitsevaan, tilavuudeltaan vähintään 3 000 m³ suuruiseen kiviseen tai rakenteeltaan siihen verrattavaan rakennukseen tai sen välittömään läheisyyteen rakennustyön yhteydessä tehtävä väestösuoja, jonka suuruudeltaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, voidaan arvioida riittävän sodan aikana tai siihen verrattavissa oloissa rakennuksessa asuvia, työskenteleviä tai muutoin oleskeleviä henkilöitä varten.

Jos 1 momentissa mainitunlaisessa valmiissa rakennuksessa suoritetaan perusteellinen, rakennuksen pohjakerrokseen ulottuva muutos- tai korjaustyö, voidaan rakennukseen määrätä työn yhteydessä tehtäväksi 1 momentissa tarkoitettu väestösuoja, mikäli se suuremmitta vaikeuksista ja kustannuksista käy päinsä.

Jos rakennusta varten sen suuruuden vuoksi tai muusta syystä on suojautumismahdollisuuksien tai suojan antaman turvan parantamisen kannalta tarkoituksenmukai-

sempaa rakentaa yhden sijasta kaksi tai useampia vastaavasti pienempiä väestösuojia, voidaan niin määrätä tehtäväksi.

Kahta tai useampaa rakennusta varten voidaan sallia rakennettavaksi yhteinen väestösuoja, mikäli sellainen järjestely ei heikennä suojautumisen mahdollisuuksia ja turvallisuutta.

10 §.

Valtion toimesta on rakennettava väestösuojat matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi suojelukohteissa oleville rautatieasemille ja lentoasemille.

11 §.

Kunnan toimesta on suojelukohteessa rakennettava väestösuojia matkustavan yleisön ja liikennehenkilöstön suojaamiseksi linja-autojen keskusasemille ja satamiin sekä kunnan väestösuojeluelimiä varten.

Jos suojelukohteessa asuvien tai oleskelevien sekä ulkona liikkuvien suojaamisen ei voida katsoa sen mukaan, mitä tässä luvussa edellä on säädetty, tulevan riittävästi turvaksi eikä sitä muutoinkaan voida turvata, on heitä varten kunnan toimesta rakennettava tarpeelliset väestösuojat.

Kunnallisvaltuuston on hyväksyttävä yleisuunnitelma 2 momentissa mainittujen väestösuojien rakentamista varten. Suunnitelma on alistettava sisäasiainministeriön vahvistettavaksi.

12 §.

Väestösuoja on tehtävä rakenteeltaan sellaiseksi, että sen voidaan katsoa antavan siinä oleskeleville turvan rakennussortumilta ja muilta pommien vaikutuksilta, täysosumasta aiheutuvia lukuun ottamatta.

Teollisuus- tai muun tuotantolaitoksen taikka teknillisen laitoksen tahi näihin verrattavan rakennuksen väestösuoja samoin kuin 10 tai 11 §:ssä tarkoitettu väestösuoja voidaan, milloin se suojan suuruuden takia tai muutoin on katsottava tarpeelliseksi, määrätä rakennettavaksi lujemmaksikin, kuin 1 momentissa on sanottu.

13 §.

Asetuksella voidaan säätää helpotusten myöntämisestä väestösuojien rakentamisvelvollisuudesta ja niille asetettavista vaatimuksista.

3 luku.

Väestönsuojeluviranomaiset.

14 §.

Väestönsuojelun ylin johto ja valvonta kuuluu sisäasiainministeriölle.

Väestönsuojelutoimintaa läänissä johtaa ja valvoo lääninhallitus.

Väestönsuojelutehtävien suorittamista varten voidaan sisäasiainministeriöön ja lääninhallitukseen perustaa tarpeelliset virat ja toimet sekä ottaa ylimääräisiä toimenhaltijoita.

15 §.

Väestönsuojelun suunnittelua, järjestelyä kehittämistä varten valtioneuvosto asettaa sisäasiainministeriön avuksi väestönsuojeluneuvottelukunnan, jonka kokoonpanosta säädetään asetuksella.

16 §.

Kunnassa on väestönsuojelun valmistelu-, järjestely- ja toimeenpanotehtäviä varten väestönsuojelulautakunta, johon kunnallisvaltuusto valitsee neljäksi vuodeksi kerrallaan puheenjohtajan sekä vähintään kuusi jäsentä. Lautakunta valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan. Lautakuntaan valittavista on, mikäli mahdollista, ainakin yhden oltava perehtynyt palotoimeen ja yhden rakennusalaan.

Lautakunta on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä.

Kunnallisvaltuusto hyväksyy väestönsuojelulautakunnalle ohjesäännön, joka on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi.

17 §.

Väestönsuojelulautakunnan päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla lääninhallitukseen kolmenkymmenen päivän kuluessa tiedoksi saannista.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei koske päätöstä, joka kunnallislain (642/48) 95 §:n mukaan voidaan alistaa kunnallishallituksen tutkittavaksi.

18 §.

Väestönsuojelulautakunnan apuna on kunnassa oleva väestönsuojelupäällikkö tai -ohjaaja, jonka vaali on alistettava lääninhallituksen vahvistettavaksi.

19 §.

Kunnassa, jossa ei ole suojelukohdetta, voidaan väestönsuojelulautakunta jättää asettamatta ja väestönsuojelupäällikön tai -ohjaajan virka perustamatta, mikäli sisäasiainministeriö ei toisin määrää. Jos kunnassa ei ole väestönsuojelulautakuntaa, huolehtii sille kuuluvista tehtävistä kunnallishallitus tai muu lautakunta, jonka kunnallisvaltuusto määrää. Kunnallishallitukseen ja lautakuntaan on tällöin sovellettava, mitä 16 §:n 2 momentissa ja 17 §:n 1 momentissa on säädetty.

20 §.

Viranomaisten, joiden toimialaan kuuluu väestönsuojeluun liittyviä tehtäviä, on niitä suorittaessaan otettava huomioon väestönsuojelun näkökohdat ja siinä tarkoituksessa oltava tarpeellisessa yhteydessä väestönsuojeluviranomaisiin.

4 luku.

Väestönsuojelun kustannukset.

21 §.

Väestönsuojelutoimenpiteiden kustannuksista vastaa, mikäli jäljempänä ei ole toisin säädetty, se, jonka velvollisuutena toimenpiteen tai tehtävän suorittaminen taikka siitä huolehtiminen on.

22 §.

Väestönsuojien rakentamisesta 11 §:n 1 momentin nojalla linja-autojen keskusasemille ja satamiin aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle valtion varoista, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

23 §.

Milloin väestönsuoja on tehtävä rakennusta varten, jonka rakentamis- tai kunnossapitokustannuksiin, sen mukaan kuin siitä on säädetty tai määrätty, myönnetään valtion avustusta tai lainaa, annetaan sitä samojen perusteiden mukaan myös väestönsuojasta aiheutuvien kustannusten osalta.

24 §.

Kunnalle myönnetään valtion varoista pitkäaikaista halpakorkoista lainaa väestönsuojien rakentamisesta aiheutuvia kustannuksia

varten, ei kuitenkaan 22 §:ssä mainitun suojan osalta eikä 23 §:ssä tarkoitettun lainan lisäksi, sekä väestönsuojelussa tarvittavan erityiskaluston tai -välineistön hankkimista varten.

Lainaehdot vahvistaa valtioneuvosto.

25 §.

Jos kunnalle tai muulle yhteisölle tahi yksityiselle rakenteellisista tai muista väestönsuojelutoimenpiteistä aiheutuvat kustannukset muodostuvat sille erityisen rasittaviksi, niistä korvataan kohtuullinen osa valtion varoista.

26 §.

Verovelvollisella on oikeus valtion tulo- ja omaisuusverotuksessa vähentää väestönsuojan rakentamisesta aiheutuneista hyväksyttävistä kustannuksistaan kaksikymmentä sadalta sen verovuoden, jona kustannukset ovat syntyneet, ja kunkin seuraavan neljän verovuoden veronalaisesta tulostaan.

27 §.

Jos väestönsuojelutehtäviä 8 §:n mukaisesti uskotaan vapaaehtoisen järjestön suorittaviksi, voidaan niistä aiheutuneet kustannukset kokonaan tai osaksi suorittaa tai korvata valtion varoista.

5 luku.

Erinäisiä säännöksiä.

28 §.

Väestönsuojelutehtävä valtion tai kunnallisessa virastossa tai laitoksessa kuuluu siinä palvelevan viran tai toimen haltijan virkavelvollisuuksiin.

29 §.

Väestönsuojelupalveluksessa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaidista suoritetaan korvausta valtion varoista sen mukaan, kuin työntekijäin tapaturmavakuutuksesta on säädetty.

30 §.

Jos tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaista velvollisuutta suorittaa jokin tehtävä tai työ ei ole täytetty, lääninhallituksella on valta mää-

rätä se suoritettavaksi määräajassa. Määräys on kirjallisena annettava asianomaiselle todisteellisesti tiedoksi. Jos määräystä ei noudateta, lääninhallitus velvoittakoon niskoittelevan siihen uhkasakolla tai määrätkään, että tehtävä on suoritettava laiminlyöjän kustannuksella.

Teetettäessä työ laiminlyöjän puolesta suoritettakoon tarpeelliset kustannukset ennakolta valtion varoista. Ne voidaan asianomaiselta ulosottoteitse periä ilman tuomiota tai päätöstä.

31 §.

Joka rikkoo tätä lakia tahi sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, rangaistakoon, milloin siitä ei ole ankarampaa rangaistusta muualla säädetty, sakolla tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, enintään kuuden kuukauden vankeudella.

32 §.

Milloin maa tai osa siitä on valtakunnan puolustamista varten julistettu sotatilaan tai maata uhkaa sodan vaara tahi jos muutoin on välttämätöntä saattaa väestönsuojelu viipymättä tehostettuun toimintaan tai valmiustilaan, valtioneuvosto voi määrätä:

1) että jokainen 16, mutta ei 65 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen on velvollinen suorittamaan väestönsuojelutehtäviä, joihin hän ruumiinvoimansa ja terveydentilansa huomioon ottaen kykenee;

2) että väestö tai osa siitä on suojelukohdeesta tai määrätyltä alueelta siirrettävä muualle;

3) että oikeus oleskella määrätyllä paikkakunnalla tai poistua paikkakunnalta on kielletty tai rajoitettu;

4) että väestön ja omaisuuden turvaamiseksi on rakennettava ja järjestettävä sen lisäksi, mistä edellä tässä laissa on säädetty, tarvittavia suojarakenteita ja -laitteita; ja

5) että väestönsuojelua varten saadaan ottaa käyttöön rakennuksia ja huonetiloja, kuljetus-, sammutus-, raivaus-, ensiapu-, tiedotus- ja muita välineitä sekä siirretyn väestön majoitukseen, muonitukseen ja muuhun huoltoon tarpeellista omaisuutta ja tarvikkeita; sekä määrätä

6) muista toimenpiteistä, jotka väestön ja omaisuuden suojelemiseksi ovat tarpeen, ja toimenpiteiden johdosta asianomaisille ehkä suoritettavista korvauksista; samoin kuin

7) väestönsuojeluviranomaisten ja muidenkin viranomaisten velvollisuuksista ja tehtävistä sekä johto- ja alistussuhteista väestönsuojelun toimeenpanossa.

Edellä 1 momentissa mainituista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset valtioneuvosto voi siitä poiketen, mitä 4 luvussa on säädetty, määrätä kokonaan tai osaksi valtion varoista suoritettaviksi.

Kun tämän pykälän säännösten nojalla on julkaistu määräyksiä, joiden antamiseen hallitusmuodon mukaan eduskunnan myötävaikutus on tarpeen, niistä on viipymättä ilmoitettava eduskunnan puhemiehelle, jonka on saatettava ne eduskunnan tietoon heti tai, jollei eduskunta ole koolla, niin pian kuin se on kokoontunut. Jos eduskunta niin päättää, määräykset on kumottava.

Helsingissä 31 päivänä lokakuuta 1958.

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN.

33 §.

Tarkemmat säännökset tämän lain soveltamisesta ja täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

34 §.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1959, ja sillä kumotaan 30 päivänä lokakuuta 1939 annetut väestönsuojelulaki (374/39) ja laki yksityisten suoritettavista väestönsuojelutoimenpiteistä ja niiden kustannuksista (375/39) sekä 5 päivänä huhtikuuta 1940 annettu laki sisältävä eräitä säännöksiä sotilasjohdon alaisesta väestönsuojelusta (127/40) samoin kuin niiden nojalla annetut asetukset ja muut määräykset.

Sisäasiainministeri *Atte Pakkanen.*